

รายงานการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty practice)

เรื่อง

การส่งเสริมสุขภาพกับการจัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์ และหญิงวัย

เจริญพันธุ์ โดยการประยุกต์ใช้ปิงปองจราจรชีวิต 7 สี

ณ คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลปทุมธานี และชุมชนวัดลานนาบุญ

โดย

นางสาวธัญญวลัย ชัยรัตน์ และคณะ

ปีการศึกษา 2567

สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี

คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

การปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty practice) คือ ปฏิบัติการดูแลหรือการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลเพื่อผู้ป่วยหรือผู้รับบริการโดยตรง และหรือการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลร่วมกับแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ ทีมสหวิชาชีพ หรือบุคลากรอื่น ๆ ในหน่วยบริการสุขภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการรับฝากครรภ์ ดูแลช่วยเหลือและส่งต่อ รวมถึงการให้คำปรึกษาแก่สตรีตั้งครรภ์รายบุคคล/รายกลุ่ม และครอบครัว

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญเชิงวิชาการ วิชาชีพ และการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (faculty practice) ที่สอดคล้องกับสมรรถนะรายบุคคล แผนยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจวิทยาลัย จึงได้วางแผนพัฒนาและสนับสนุนให้อาจารย์ได้เพิ่มพูนประสบการณ์ โดยการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (faculty practice) ตามแผนการพัฒนาความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล ซึ่งคณะผู้ดำเนินงานมีความสนใจการส่งเสริมสุขภาพกับการจัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์ โดยการประยุกต์ใช้ป้องกันภาวะครรภ์ 7 สี จึงได้ดำเนินการร่วมกับพยาบาลวิชาชีพ และทีมบุคลากร ในคลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลพุ่มธานี โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า และสถาบันบำราศนราดูร หลังการดำเนินงานแล้วเสร็จ จึงได้รวบรวมและสรุปรายงานเป็นรูปเล่ม ประกอบด้วย 1) แผนการดำเนินการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์รายบุคคล 2) แบบบันทึกการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์รายบุคคล และ 3) รายงานผลการดำเนินการปฏิบัติการพยาบาล ทั้งนี้ขอขอบคุณผู้อำนวยการ สุนติแพทย์ และทีมบุคลากร ของคลินิกฝากครรภ์ ที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนทั้งสถานที่ วัสดุ/อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยดีมาตลอด

คณะผู้ดำเนินงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมการจัดการกับน้ำหนักตัว รวมถึงการดูแลสุขภาพตนเองของกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาของการตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด ที่อาจส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพสตรี ยกตัวอย่างเช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง หรือโรคอ้วน และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

คณะผู้ดำเนินงาน

แบบบันทึกการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty practice) ปีงบประมาณ 2568

ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2567

สาขาวิชา การพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์

ชื่อ-นามสกุล นางสาวธัญญวลัย ชัยรัตน์

กรุณาเลือกรูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty practice) โดยทำเครื่องหมาย ✓ ใน ( )

- ( ) 1. ปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโดยตรงโดยปฏิบัติเองหรือปฏิบัติงานร่วมกับแพทย์ พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน (Nurse practitioner: NP) พยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (advanced practice nurse: APN) พยาบาลผู้ชำนาญการขึ้นไป หรือ ทีมสหสาขาวิชาชีพ มี case load ในหน่วยบริการสุขภาพ
- (/) 2. ปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโดยตรงในกลุ่มผู้ป่วยที่สนใจ
- ( ) 3. ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแก่ผู้ป่วยเป็นรายบุคคล ครอบครัว กลุ่ม และชุมชน
- ( ) 4. ปฏิบัติการให้บริการ ในหน่วยงาน หรือ PCU โดยการนำนวัตกรรม นำ Evidence based practice ไปใช้
- ( ) 5. พัฒนารูปแบบการบริการให้แก่ผู้รับบริการในรูปแบบของการวิจัยร่วมกับฝ่ายบริการและทีมสหสาขาวิชาชีพ
- ( ) 6. ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลร่วมกับแหล่งบริการ
- ( ) 7. ปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยทางไกล (Tele-nursing) โดยปฏิบัติเองหรือปฏิบัติงานร่วมกับแพทย์ พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน (Nurse practitioner: NP) พยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (advanced practice nurse: APN) พยาบาลผู้ชำนาญการขึ้นไป หรือ ทีมสหสาขาวิชาชีพ มี case load ในหน่วยบริการสุขภาพ ที่ยื่นคำขอบริการการพยาบาลทางไกลต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ตารางบันทึกการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty practice)

ประเด็น Faculty Practice	วัตถุประสงค์/เป้าหมายของการสร้างความเชี่ยวชาญของอาจารย์	ความเชี่ยวชาญ	ระบุนหือผู้ป่วย/หรือชื่อหน่วยบริการสุขภาพ	รายชื่อผู้ร่วมงานในหน่วยบริการ	รายละเอียดการทำงาน
การส่งเสริมสุขภาพกับการจัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์ โดยการประยุกต์ใช้ปึงป้องจรรยาจรชีวิต 7 สี	<p>1. ส่งเสริมสุขภาพมารดาทารก และการจัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์ โดยการประยุกต์ใช้ปึงป้องจรรยาจรชีวิต 7 สี อย่างต่อเนื่อง</p> <p>2. ป้องกันการเกิดผลลัพธ์การตั้งครรภ์และการคลอดที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ GDM, HDP, Primary caesarean section, LGA, SGA, macrosomia, post-partum weight retention แก่มารดาและทารก</p> <p>3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือการผลิตผลงานวิชาการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา และหน่วยบริการสุขภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาลในกลุ่มสตรีตั้งครรภ์ และหญิงวัยเจริญพันธุ์</p>	<p>ทักษะการคัดกรองและประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพสตรีตั้งครรภ์ และความเชี่ยวชาญในการดูแลสุขภาพและจัดการกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวขณะตั้งครรภ์ เพื่อป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยใช้กระบวนการควบคุมและกำกับตนเอง</p>	<p>-คลินิกฝากครรภ์ รพ. ปทุมธานี ส่วนการไปปฏิบัติงานที่คลินิกฝากครรภ์ รพ.พระนั่งเกล้า และสถาบันบำราศนราดูร มือจำกัดเรื่องสถานที่ และระบบการบริหารจัดการของหน่วยฝากครรภ์ ตามนโยบายของโรงพยาบาล จึงทำให้ไม่สามารถเข้าไปทำ FP ในสถานบริการสุขภาพทั้งสองแห่งได้</p>	<p>1.น.วลีรัตน์ แตร์ตุลาการ</p> <p>2.นส.ธัญญวลัยชัยรัตน์</p> <p>3.นส.ศศิพัชรพุลสวัสดิ์และเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยพยาบาลในสถานบริการสุขภาพพระดับตติยภูมิ จำนวน 3 แห่ง</p>	<p>1. ประเมิน/คัดกรองความเสี่ยงด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ ณ การมาฝากครรภ์ครั้งแรก โดยประยุกต์ใช้ปึงป้องจรรยาจรชีวิต 7 สี</p> <p>2. ประเมินความรู้/ความเข้าใจ และทัศนคติด้านการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักตัวในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ที่มาใช้บริการ ณ หน่วยฝากครรภ์</p> <p>3. ให้คำปรึกษา การสนับสนุนการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตด้านการรับประทานอาหาร การมีกิจกรรมทางกายและออกกำลังกาย การปรับตัวและควบคุมอารมณ์ เพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวขณะตั้งครรภ์อย่างเหมาะสม ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์น้ำหนักตัวน้อย หญิงตั้งครรภ์น้ำหนักตัวปกติ หญิงตั้งครรภ์น้ำหนักเกิน และหญิงตั้งครรภ์อ้วน รวมถึงการส่งต่อเพื่อให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม จากทีมสหวิชาชีพ</p> <p>4. ติดตาม/ประเมิน และวิเคราะห์ประเด็นปัญหา สิ่งสนับสนุน และอุปสรรคด้านการจัดการกับน้ำหนักตัวของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการ ณ หน่วยฝากครรภ์ ตลอดจนผลลัพธ์การตั้งครรภ์และการคลอดที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ GDM, HDP,</p>

ประเด็น Faculty Practice	วัตถุประสงค์/เป้าหมายของการสร้างความเชี่ยวชาญของอาจารย์	ความเชี่ยวชาญ	ระบุหอผู้ป่วย/หรือชื่อหน่วยบริการสุขภาพ	รายชื่อผู้ร่วมงานในหน่วยบริการ	รายละเอียดการทำงาน
					Primary caesarean section, LGA, SGA, macrosomia, post-partum weight retention. -จัดกิจกรรมบริการวิชาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพกับการจัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์

ขอรับรองว่าข้อมูลการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยบริการสุขภาพของข้าพเจ้าเป็นความจริงทุกประการ และได้ส่งหลักฐานผลลัพธ์ ของการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ (Faculty practice) ประกอบแนบมาด้วยแล้ว

ลงชื่อ.....ธัญญวลัย ชัยรัตน์.....ผู้ปฏิบัติการพยาบาล
(นางสาวธัญญวลัย ชัยรัตน์)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ
(นางมาสริน ศุกลปักษ์)
หัวหน้างานพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ลงชื่อ.....ผู้รับรอง
(นางจุฬารัตน์ ห้าวหาญ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี

รายงานผลการดำเนินงาน เรื่อง การส่งเสริมสุขภาพกับการจัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์ โดยการ
ประยุกต์ใช้ป้องกันภาวะครรภ์ 7 สี

1. สถานที่ คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลปทุมธานี
2. ระยะเวลา เดือน สิงหาคม 2567 ถึง เดือนมิถุนายน 2568
3. ผู้รับผิดชอบ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

3.1 เจ้าหน้าที่ในคลินิกฝากครรภ์ ของสถานบริการสุขภาพระดับตติยภูมิ 1 แห่ง จำนวน 2 คน
หน้าที่รับผิดชอบ

1. ปฏิบัติการให้บริการฝากครรภ์ ในคลินิกฝากครรภ์ และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการชั่งน้ำหนัก วัด ส่วนสูง และคัดเลือกหญิงตั้งครรภ์เสี่ยงต่ำและหญิงตั้งครรภ์ที่มี BMI ก่อนตั้งครรภ์มากกว่าหรือเท่ากับ 23 กก/ม^2 ให้เข้ารับบริการฝากครรภ์กับอาจารย์พยาบาล
2. ให้ข้อมูล ประสานงาน และส่งต่อสตรีตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยง และสตรีตั้งครรภ์เสี่ยงสูง ให้เข้ารับ การประเมินความเสี่ยง และการวินิจฉัยครรภ์เสี่ยงสูงจากสูติแพทย์
3. รับฟัง ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการปฏิบัติงานอาจารย์พยาบาล ประเด็น “การส่งเสริมการ จัดการกับน้ำหนักตัวในสตรีตั้งครรภ์และกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์”
4. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินปัญหา วิเคราะห์ วางแผน และจัดทำแผน การให้การพยาบาลหญิง ตั้งครรภ์ สร้างข้อตกลง/มาตรฐานการปฏิบัติงานให้การพยาบาล และเนื้อหาของโรงเรียนพ่อแม่ (ระยะตั้งครรภ์) ของหน่วยฝากครรภ์ (ฉบับร่าง) กับอาจารย์พยาบาล
5. ส่งต่อข้อมูล และประสานงานกับสูติแพทย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลของมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงสตรี ตั้งครรภ์จากค่าดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์ ที่จะนำมาสู่การปฏิบัติจริงในสถานบริการสุขภาพ

3.2 อาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 4 คน ดังนี้

1. นางวลีรัตน์ แตรตุลาการ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	วพบ. จ.นนทบุรี
2. นางสาวธัญญวลัย ชัยรัตน์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	วพบ. จ.นนทบุรี
3. นางสาวศศิพัชร พูลสวัสดิ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	วพบ. จ.นนทบุรี
4.นางสาววาสนา ทวีบุญ	พยาบาลวิชาชีพ	วพบ. จ.นนทบุรี

หน้าที่รับผิดชอบ

1. ปฏิบัติการให้บริการฝากครรภ์ ในคลินิกฝากครรภ์ แก่หญิงตั้งครรภ์เสี่ยงต่ำ และหญิงตั้งครรภ์ที่มี BMI ก่อนตั้งครรภ์มากกว่าหรือเท่ากับ 23 กก/ม^2

2. ให้ความรู้ ปรับทัศนคติ และส่งเสริมความสามารถในการจัดการน้ำหนักตัวขณะตั้งครรภ์ โดยมีกิจกรรมย่อยดังนี้

-ประเมิน/คัดกรองความเสี่ยงด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ ณ การมาฝากครรภ์ครั้งแรก โดยประยุกต์ใช้ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี

-ประเมินความรู้/ความเข้าใจ และทัศนคติด้านการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักตัวในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการ ณ หน่วยฝากครรภ์

-ให้คำปรึกษา การสนับสนุนการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตด้านการรับประทานอาหาร การมีกิจกรรมทางกายและออกกำลังกาย การปรับตัวและควบคุมอารมณ์ เพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวขณะตั้งครรภ์อย่างเหมาะสม ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์น้ำหนักตัวน้อย หญิงตั้งครรภ์น้ำหนักตัวปกติ หญิงตั้งครรภ์น้ำหนักเกิน และหญิงตั้งครรภ์อ้วน รวมถึงการส่งต่อเพื่อให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจากทีมสหวิชาชีพ

-ติดตาม/ประเมิน และวิเคราะห์ประเด็นปัญหา สิ่งสนับสนุน และอุปสรรคด้านการจัดการกับน้ำหนักตัวของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการ ณ หน่วยฝากครรภ์ ตลอดจนผลลัพธ์การตั้งครรภ์และการคลอดที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ GDM, HDP, Primary caesarean section, LGA, SGA, macrosomia, post-partum weight retention.

-สรุปผลการปฏิบัติงาน ค้นข้อมูลสตรีตั้งครรภ์ ประเด็นน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นของสตรีที่มารับบริการในคลินิกฝากครรภ์ และองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ ร่วมกับพยาบาลวิชาชีพผดุงครรภ์และผู้เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินการ

สตรีตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์และได้รับการคัดกรองและประเมินความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะน้ำหนักตัวก่อนตั้งครรภ์มีจำนวน 10 คน ประกอบด้วย กลุ่มสตรีตั้งครรภ์น้ำหนักน้อย กลุ่มสตรีตั้งครรภ์น้ำหนักปกติ กลุ่มสตรีตั้งครรภ์น้ำหนักเกิน และกลุ่มสตรีตั้งครรภ์อ้วน คิดเป็นร้อยละ 1, 3, 4, 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00, 30.00, 40.00, 20.00 ตามลำดับ ผลการติดตามน้ำหนักตัวที่ควรเพิ่มขึ้นขณะตั้งครรภ์ พบว่า 8 ใน 10 คน มีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นไม่เหมาะสมเกือบทั้งหมดมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากกว่าเกณฑ์ แต่เมื่อพิจารณาผลลัพธ์การตั้งครรภ์ของสตรีทั้ง 10 คน ไม่พบภาวะแทรกซ้อนใด ๆ และเมื่อมีการติดตามน้ำหนักคงค้างของสตรีทั้ง 10 คน พบว่า เกือบร้อยละ 80 ยังคงมีน้ำหนักคงค้างหลังคลอดอย่างน้อยคนละ 2-10 กิโลกรัม ในช่วง 3 เดือนหลังคลอด อย่างไรก็ตาม คณะผู้จัดทำได้วางแผนและดำเนินการพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล Preg-Fit ร่วมกับคณะนักศึกษาศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3A เพื่อส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารดา/ การออกกำลังกายขณะตั้งครรภ์ เพื่อการควบคุมน้ำหนักตัว ผ่านกระบวนการวิจัย ทั้งนี้ในปีการศึกษา 68 จะได้มีการติดตามและพัฒนางานวิจัยรวมถึงแนวปฏิบัติให้มีการนำไปใช้ได้จริง

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป

จากการคืนข้อมูลและการวางแผนการดำเนินการร่วมกับพยาบาลและเจ้าหน้าที่หน่วยฝากครรภ์ พบว่าการประเมินและจัดการกับน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นขณะตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความตั้งใจ และการส่งเสริมให้สตรีตั้งครรภ์มีความฉลาดหรือความรอบรู้ทางปัญญาในการจัดการ/ควบคุมกำกับตนเองโดยการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัว และสภาพแวดล้อมของการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยได้อย่างง่ายดายหรือไม่ยากนัก ดังนั้นคณะผู้ดำเนินงานจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานในครั้งต่อไปไว้ 3 ประเด็นหลักดังนี้

1. พัฒนาระบบการให้บริการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และควบคุมน้ำหนักตัวในระยะตั้งครรภ์แก่หญิงตั้งครรภ์แบบรายบุคคล และครอบครัว ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
2. ผลิตผลงานวิชาการที่ได้จากการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ ร่วมกันกับหน่วยบริการด้านสุขภาพ ที่เป็นแหล่งฝึกของวิทยาลัยฯ

ภาคผนวก

รูปกิจกรรมปีคศ. 65 กิจกรรมการประเมินสถานะน้ำหนักตัวก่อนตั้งครรภ์ ค้นหาปัจจัย/ความเสี่ยงด้านสุขภาพ

2. กิจกรรมการประเมิน ให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำหนักตัวที่ควรเพิ่มขึ้น และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพขณะตั้งครรภ์ รวมถึงการติดตามน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นในระยะตั้งครรภ์ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม

3. กิจกรรมสรุปผลการปฏิบัติงาน คำนวณข้อมูลสตรีตั้งครรภ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับพยาบาลวิชาชีพผดุงครรภ์และผู้เกี่ยวข้อง

รูปกิจกรรมปีทศ. 66 (วงรอบ2)

เนื้อหากิจกรรมโครงการ (เพิ่มเติมจากวงรอบที่ 1 ปีคศ.66)

การใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพมารดาระยะตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด ได้แก่

- 1) การรับประทานอาหาร
- 2) การอยู่ไฟ
- 4) พิธีกรรมเกี่ยวกับมารดาและลูก
- 6) การพักผ่อนและการออกกำลังกาย
- 7) การอบไอน้ำสมุนไพร/การเข้ากระโจม

- 8) การทับหม้อเกลือ
- 9) การนวดตัวและนวดตัวด้วยสมุนไพร
- ๑๐) การออกกำลังกายด้วยศาสตร์มณีเวช

กระจายไปตามกัว้อรายวิชาในแต่ละบทดังนี้

บทที่ 1 แนวคิด หลักการพยาบาลแบบองค์รวมสำหรับมารดา ทารกที่มีภาวะเสี่ยงและปัญหาในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

- 1.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลมารดาและทารกที่มีภาวะเสี่ยงและมีปัญหาสุขภาพ

บทที่ 4 การใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลมารดาและทารกที่มีปัญหาสุขภาพร่วมกับการตั้งครรภ์ในระยะ ตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

- 4.1 และ 4.2 โรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง
- 4.6 โรกระบบทางเดินปัสสาวะ
- 4.7 โรคหืด

บทที่ 5 การใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลมารดาและทารกที่มีภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพเนื่องจากการ ตั้งครรภ์ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

- 5.18 Hyperemesis gravidarum

บทที่ 6 การใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลมารดาและทารกที่มีความผิดปกติของปัจจัยการคลอด

- 6.1 การคลอดยาก
- 6.2 กำล้างการคลอดผิดปกติ
- 6.3 ช่องทางคลอดผิดปกติ

บทที่ 8 การใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลมารดาที่มีปัญหาสุขภาพในระยะหลังคลอด

- 8.1 การติดเชื้อหลังคลอด
- 8.2 เต้านมอักเสบ เต้านมเป็นฝี
- 8.3 การคั่งของเลือดที่แผลฝีเย็บ
- 8.4 ภาวะมดลูกไม่เข้าอู่

การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสบการณ์ของหมอดำแยในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการดูแล สุขภาพแม่และเด็กของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครพนม พบข้อสรุปได้ 4 ประเด็นได้แก่ 1) การสืบทอดองค์ความรู้ เป็นการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษและประสบการณ์ตรงของหมอดำแยไม่มีตำรา 2) เป้าหมายการดูแลสุขภาพ เพื่อความปลอดภัยของแม่และเด็ก ป้องกันความพิการและการเสียชีวิตของเด็ก 3) ความเชื่อเป็นปัจจัยพื้นฐาน สำคัญในการกำหนดแนวทางการดูแลสุขภาพ ได้แก่ ขวัญเป็นศูนย์กลางของชีวิต อาหารสำคัญต่อสุขภาพ คากา

ศักดิ์สิทธิ์ป้องกันสิ่งเลวร้าย การอยู่ไฟทำให้สุขภาพดีและรกเป็นความสัมพันธ์ในสายเลือด และ 4) รูปแบบการดูแลสุขภาพเป็นแบบองค์รวมครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ (พยอม สันธศิริ และคณะ, 2021)

ความเชื่อด้านอาหาร เป็นความเชื่อที่ให้ความสำคัญกับอาหารโดยเฉพาะอาหารที่ห้ามรับประทานหรือชะล่าเพราะจะทำให้เกิดโทษต่อร่างกายได้แก่ 1) อาหารหมักดอง รสจัด เพราะลูกที่เกิดมาจะมีหัวล้าน 2) เผือกหรือมัน เพราะจะทำให้ลูกตัวโต 3) อาหารที่ปรุงจากต่อหรือแตนเพราะลูกที่เกิดมาจะมีนิสัยเกเร 4) อาหารที่ปรุงจากเนื้อเต่าเพราะจะคลอดยาก 5) อาหารที่ปรุงจากปลาที่ไม่มีเกล็ดจะทำให้ตกเลือด และ 6) อาหารที่ผิดธรรมชาติเช่น ก๋วยแฉัด ไช้แดงแฉัด เชื่อว่าจะทำให้ได้ลูกแฝด เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องคาถา มีการใช้คาถาเพื่อเสริมสร้างกำลังใจ ขจัดปัดเป่าสิ่งไม่ดีคุ้มครองผู้คลอดให้ปลอดภัย ไม่เกิดอันตรายตลอดการคลอด ดังคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล “ถ้าอยากคลอดง่ายให้ผูกด้ายที่ขาของโก้วขาว เกะด้ายออกพร้อมกับพูดว่าออกแล้วไปแล้วคือมาออกง่ายแท้” “คาถาช่วยคลอดตรงกับพริกน้อย 3 เม็ดกันสั้น ช่างกินหญ้า เบ็ดเครือ เสือกิน หมาเบ็ดตุ๊ก ลูกน้อยก้านช่างเต่าหัวลงกิน 3 คีน อะโปโพหัวปู” “คาถาป้องกันเด็กจากภูติผีก็กู๊ กู๊ กู๊ กู๊ ถ้าแม่ลูกสุมาเอาไปเลี้ยง สามมือลูกผีสี่มือลูกคน ถ้ากายไปนี้จะแม่นลูกกูห้ามมาเอาเด็ดขาด” ดังนั้นจึงเชื่อว่า “คาถาเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ป้องกันสิ่งไม่ดี”

ความเชื่อเกี่ยวกับการอยู่ไฟ เป็นความเชื่อที่นำมาปฏิบัติมากที่สุดถือว่าเป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญต่อสุขภาพหญิงหลังคลอดทุกคนต้องปฏิบัติจึงมีพิธีกรรม และข้อห้ามหลายประการ เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีดับ พิษไฟ ห้ามใช้ไฟที่มีพิษมาก่อไฟ ห้ามรับประทานอาหารบางชนิด เช่น อาหารที่ปรุงจากเนื้อวัวหรือเนื้อหมูให้รับประทานเฉพาะเนื้อปลา ห้ามรับประทานไข่เป็นต้น ห้ามอาบน้ำอุ่น ห้ามประพรมห้ามแปร่งฟัน ห้ามสระผมต้องรอให้ครบ 5 วันหรือ 10 วันก่อน ห้ามลงไปข้างล่างในตอนหัวค่ำและกลางคืน ห้ามยกของทุกอย่าง ห้ามนอนสมสู่กับสามีจนกว่า น้ำคาวปลาจะหมดหรือ 1 เดือนขึ้นไป เชื่อว่าการอยู่ไฟมีประโยชน์ทำให้ร่างกายแข็งแรง ขับน้ำคาวปลาและมดลูกเข้าอู่เร็ว

การให้ความรู้และปรึกษา: ในบางท้องถิ่น, บทบาทของประชากรท้องถิ่นที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในช่วงแรกเริ่มของชีวิตมีความสำคัญมาก. พวกเขา มักจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลทารก, การตั้งครุภ, และสุขภาพของมารดา.

การใช้สมุนไพร: ในบางท้องถิ่น, การใช้สมุนไพรและวิธีการทานอาหารท้องถิ่นที่เชื่อว่ามีประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพของมารดาและทารกมีมาตรฐานและทัศนคติที่ต่างกัน.

พิธีและประเพณีพิเศษ: ในบางท้องถิ่น, มีพิธีและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นแม่และการดูแลทารก. การเชื่อมั่นในพิธีกรรมบางประการสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก.

การให้การสนับสนุนจากชุมชน: ในบางท้องถิ่น, มีระบบการสนับสนุนจากชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของมารดาและทารก.

การดูแลแม่และทารกในท้องถึงมักมีมิติทางสังคม, วัฒนธรรม, และสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจง ดังนั้น, สิ่งที่ต้องหรือเหมาะสมสำหรับแต่ละท้องถึงอาจมีความแตกต่างกันไป.

<https://www.thecool.co.th/content/8721/8-%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%AB%>

1. **หัวปลี** อาหารเพิ่มน้ำนม ที่เป็นที่นิยม เพราะอุดมไปด้วยแคลเซียม มากกว่ากล้วยสุก 4 เท่า มีโปรตีนธาตุ เหล็ก ฟอสฟอรัส วิตามินซี บีตาแคโรทีน บำรุงเลือด จึงเป็นที่นิยมสำหรับแม่ที่เพิ่งคลอดว่าการกินหัวปลี จะช่วยให้มีน้ำนมเลี้ยงลูกได้นาน
2. **ฟักทอง** ฟักทองมีเบต้าแคโรทีน และวิตามินสูง ช่วยกระตุ้นน้ำนมดี และฟักทองยังมีไฟเบอร์สูงเหมาะกับแม่หลังคลอดที่ต้องการควบคุมน้ำหนัก ฟักทองทำเมนูได้ทั้งคาว ทั้งหวาน เช่น แกงเลียง ฟักทองผัดไข่ แกงบวด ฟักทอง
3. **ใบกะเพรา** มีแคลเซียมและฟอสฟอรัสสูง แก่ท้องอืด ท้องเฟ้อ ขับลม เพิ่มน้ำนม เมนูจากกะเพรา เช่น ผัดกะเพรา ผัดฉ่า ต้มยำโป๊ะแตก
4. **ขิง** เป็นอีกหนึ่งพืชผักสมุนไพร อาหารเพิ่มน้ำนม อุดมด้วยแคลเซียม วิตามินเอ วิตามินบี ขิงมีฤทธิ์อุ่น ช่วยในการขับเหงื่อ ขับลม ไล่ความเย็น แก่ท้องอืด ท้องเฟ้อ การกินขิงช่วยให้ร่างกายอบอุ่นและขับน้ำนม เมนูจากขิง เช่น น้ำขิง ไข่ผัดขิง
5. **พริกไทย** เป็นเครื่องเทศมีรสเผ็ดร้อน มีสรรพคุณช่วยย่อยอาหาร ขับลม แก่จุกเสียดแน่น ท้องอืดเฟ้อ ขับเหงื่อ ขับน้ำนม พริกไทยใส่ได้ในทุกเมนู
6. **บวบ** มีเบต้าแคโรทีน วิตามินซี และฟอสฟอรัสสูง บวบยังช่วยแก้ร้อนใน มีสรรพคุณกระตุ้นน้ำนม เมนูเพิ่มน้ำนมจากบวบ ได้แก่ แกงเลียง บวบผัดไข่
7. **ตำลึง** มีวิตามินเอ ธาตุเหล็ก แคลเซียมสูง ช่วยขับน้ำนม เมนูจากตำลึงกระตุ้นน้ำนม เช่น แกงเลียง ต้มจืดตำลึง หมูสับ

8. **มะรุ้ม** อุดมไปด้วยวิตามินและแร่ธาตุรวมหลายชนิด ซึ่งจุดเด่นของมะรุ้มก็คือจะมีวิตามินเอ ซี แคลเซียม โฟสเฟอรัส และธาตุเหล็กในปริมาณที่สูงมาก เมื่อกินมะรุ้ม เช่น แกงส้มมะรุ้ม (ข้อมูลจาก <https://nappibaby.com/> และ 8 อาหารเพิ่มน้ำนม สมุนไพรบำรุงน้ำนมคุณแม่. Last updated: 15 ส.ค. 2566. <https://www.thecool.co.th/content/8721/8-อาหารเพิ่มน้ำนม-สมุนไพรบำรุงน้ำนมคุณแม่>)

จากแนวคิดป้องกันจรรยาจร 7 สี ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในการคัดกรองความเสี่ยงและการดูแลให้คำแนะนำสำหรับการลดความเสี่ยง ป้องกัน และควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ในกลุ่มประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย

ประเภท	สัญลักษณ์สี	ดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์ (กิโลกรัม/เมตร ²)	ระดับความดันโลหิต (mmHg)	ระดับน้ำตาลในเลือด (mg/dl)	คำแนะนำ
กลุ่ม 1 หญิงตั้งครรภ์ปกติ	สีเขียว	18.50-24.99	≤ 120/80	≤ 100	
กลุ่ม 2 หญิงตั้งครรภ์เสี่ยง	สีเขียวอ่อน	<18.50 หรือ ≥ 25.00	≤ 120-139/80	≤100-125	
กลุ่ม 3 หญิงตั้งครรภ์ป่วยระดับ 0	สีเขียวเข้ม	<18.50 หรือ ≥ 25.00	120-139/80	≤ 100-125	
กลุ่ม 4 หญิงตั้งครรภ์ป่วยระดับ 1	สีเหลือง	<18.50 หรือ ≥ 25.00	120-139/80	100-125	
กลุ่ม 5 หญิงตั้งครรภ์ป่วยระดับ 2	สีส้ม	<18.50 หรือ ≥ 25.00	160/110-179/109	155-182, HbA1C 7-8%	
กลุ่ม 6 หญิงตั้งครรภ์ป่วยระดับ 3	สีแดง	<18.50 หรือ ≥ 25.00	≥ 180/110	≥ 183, HbA1C > 8%	
กลุ่ม 7 หญิงตั้งครรภ์ป่วยและมีโรคแทรกซ้อน	สีดำ	<18.50 หรือ ≥ 25.00	ภาวะเบาหวาน และความดันโลหิตสูง ที่ปรากฏลักษณะอาการ/อาการแสดงของการมีภาวะแทรกซ้อนที่ร้ายแรงสำคัญอื่นๆ ได้แก่ หัวใจ หลอดเลือด สมอ ไต ตา และเท้า		

มาตรฐานการปฏิบัติงานให้การพยาบาลของอาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และบุคลากรของหน่วยบริการฝากครรภ์เพื่อการจัดการน้ำหนักตัวใน

กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ประกอบด้วย

1. การชั่งน้ำหนัก/วัดส่วนสูง เพื่อประเมินดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์ แก่หญิงตั้งครรภ์รายใหม่ทุกราย
2. การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถานภาพด้านน้ำหนักตัวก่อนตั้งครรภ์ ผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักตัวที่มีต่อภาวะสุขภาพมารดาทารก และน้ำหนักตัวที่ควรเพิ่มขึ้นขณะตั้งครรภ์ จำแนกตามค่าดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์
3. การค้นหาปัญหาอุปสรรคในการปรับพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำหนักตัวร่วมกันระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ
4. การโน้มน้าวและสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ
5. การให้ผู้รับบริการตั้งเป้าหมายการเพิ่มน้ำหนักตัวในระยะตั้งครรภ์อย่างเหมาะสม
6. การให้ความรู้ ทางเลือกในการปรับพฤติกรรม วิเคราะห์และหาแนวทางในการลดปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการปรับพฤติกรรม
7. การฝึกกำกับตนเองด้านอาหาร ออกกำลังกาย และการจัดการความเครียด
8. การฝึกทักษะการกำหนดเมนูอาหารที่เหมาะสมสำหรับตนเอง และตรวจสอบความถูกต้อง

9. การกำกับและติดตามการเพิ่มน้ำหนักตัวขณะตั้งครรภ์ ร่วมกันระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ

10. จัดโครงการ: FON-Edu-Ro๔ “โครงการบูรณาการงานบริการวิชาการกับพันธกิจอื่น: กิจกรรมที่ ๓ บูรณาการการเรียนการสอนกับการบริการ วิชาการ สาขาการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์” วันพุธที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2567 เวลา 8.30-16.30 น. ณ หน่วยฝากครรภ์ และห้องประชุม 8.1 ชั้น 8 อาคารเวชภูมามินทร์ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า หญิงตั้งครรภ์ และผู้มารับบริการดูแลสุขภาพพรพ.พระนั่งเกล้า จำนวน 100 คน
 ตารางแสดงน้ำหนักตัวที่ควรเพิ่มขึ้นขณะตั้งครรภ์ จำแนกตามดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์

ดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์ (กิโลกรัม/เมตร ²)			น้ำหนักที่ควรเพิ่มขึ้นขณะตั้งครรภ์ (Gestational Weight Gain by IOM recommendation)		
			ไตรมาสที่ 1 (กิโลกรัม)	ไตรมาสที่ 2 & 3 (กิโลกรัม/สัปดาห์)	ตลอดการตั้งครรภ์ (กิโลกรัม)
	น้ำหนักน้อย (Underweight)	< 18.5	2	0.44 - 0.58	12.5 - 18
	น้ำหนักปกติ (Normal weight)	18.5 - 24.9	1.5	0.35 - 0.50	11.5 - 16
	น้ำหนักเกิน (Overweight)	25.0 - 29.9	0.9	0.23 - 0.33	7 - 11.5
	อ้วนระดับ1 (Obese I)	30.0-34.9	0.9	0.17 - 0.27	5 - 9
	อ้วนระดับ2 (Obese II)	35-39.9			
	อ้วนระดับ3 (Obese III)	≥ 40			

ที่มา: IOM ปี 2009

70 เมนูอาหารไทย..... Ref: <https://salehere.co.th/articles/idea-menu-meals-order>, Retrieved on 3 August 2023

ลำดับ	เมนูอาหาร/แคลอรี	อาหารทดแทน	ลำดับ	เมนูอาหาร/แคลอรี	อาหารทดแทน
1	ข้าวหมูแดงหมูกรอบ = 580 แคลอรี		36	ข้าวคอกหมูย่าง = 440 แคลอรี	
2	ผัดหอยลาย = 480 แคลอรี		37	ข้าวแกงจืดไข่น้ำ = 360 แคลอรี	
3	ยำขนมจีน = 220 แคลอรี		38	เขียวหวานหมู = 480 แคลอรี	
4	ผัดเปรี้ยวหวาน = 450 แคลอรี		39	ผัดพริกหยวก = 475 แคลอรี	
5	เต้าหู้ไข่ผัดหมูสับ = 390 แคลอรี		40	ข้าวแกงจืดเต้าหู้หมูสับ = 320 แคลอรี	
6	ข้าวมันไก่ทอด = 650 แคลอรี		41	สุกีน้าหมู = 320 แคลอรี	
7	แฮมผัดไข่ = 340 แคลอรี		42	ขนมจีนน้ำยา = 375 แคลอรี	
8	ยำวุ้นเส้นทะเล = 350 แคลอรี		43	ข้าวผัดกุนเชียง = 590 แคลอรี	
9	ข้าวปลาผัดขึ้นฉ่าย = 420 แคลอรี		44	ก๋วยเตี๋ยวคั่วไก่ = 435 แคลอรี	
10	สปาเก็ตตี้ผัดชี้เมาไก่ = 480 แคลอรี		45	มาม่าผัดชี้เมาไส้กรอก = 530 แคลอรี	
11	ข้าวยำไก่แซ่บ = 550 แคลอรี		46	ข้าวราดปลาหมึกผัดไข่เค็ม = 600 แคลอรี	
12	ข้าวราดไก่ผัดเม็ดมะม่วง = 480 แคลอรี		47	ข้าวราดทะเลผัดผงกะหรี่ = 475 แคลอรี	
13	ข้าวราดไข่ระเบิด = 580 แคลอรี		48	ข้าวต้มกุ้ง = 226 แคลอรี	
14	ก๋วยเตี๋ยวหมู = 450 แคลอรี		49	ส้มตำถาด = 210 แคลอรี	
15	ข้าวมันไก่ = 570 แคลอรี		50	ข้าวผัดแฮม = 610 แคลอรี	
16	ข้าวผัดคะน้าปลาเค็ม = 570 แคลอรี		51	ข้าวผัดน้ำพริกปลาร้า = 605 แคลอรี	
17	ข้าวราดผัดผักรวม = 356 แคลอรี		52	ข้าวราดปลาหมึกผัดพริกเผา = 535 แคลอรี	
18	ข้าวราดยำปลาทูกระป๋อง = 405 แคลอรี		53	ข้าวราดผัดผักกระเฉดน้ำมันหอย = 185 แคลอรี	
19	ข้าวราดเต้าหู้ไข่ผัดเห็ดเข็มทอง=385แคลอรี		54	ข้าวราดผัดกะหล่ำปลีหมูกรอบ = 290 แคลอรี	
20	มาม่าต้มยำทะเล = 305 แคลอรี		55	ข้าวราดผัดถั่วงอกเต้าหู้ = 190 แคลอรี	

ลำดับ	เมนูอาหาร/แคลอรี	อาหารทดแทน	ลำดับ	เมนูอาหาร/แคลอรี	อาหารทดแทน
21	หมีกรอบผัดซีอิ๊ว = 750 แคลอรี		56	ข้าวราดผัดถั่วงอกเต้าหู้ = 155 แคลอรี	
22	ข้าวผัดกระเพรากุ้ง = 540 แคลอรี		57	ข้าวราดผัดเผ็ดปลาตุ๋น = 200 แคลอรี	
23	โกยซีหมี = 550 แคลอรี		58	สุกี้แห้งทะเล = 280 แคลอรี	
24	สปาเก็ตตี้ผัดกะเพรา = 244 แคลอรี		59	ข้าวหมูกระเทียม = 495 แคลอรี	
25	ข้าวไก่อบ = 490 แคลอรี		60	ข้าวผัดพริกแกง = 580 แคลอรี	
26	ข้าวกับต้มยำกุ้ง = 375 แคลอรี		61	ผัดหมักกะโรนีกุ้ง = 515 แคลอรี	
27	หมีผัดกระเฉด = 650 แคลอรี		62	ข้าวคะน้าหมูกรอบ = 650 แคลอรี	
28	ข้าวผัดปู = 610 แคลอรี		63	ผัดไทยกุ้งสด = 585 แคลอรี	
29	ข้าวผัดต้มยำทะเล = 400 แคลอรี		64	บะหมี่กรอบราดหน้ารวมมิตร = 690 แคลอรี	
30	ข้าวราดหมูน้ำตัก = 405 แคลอรี		65	ข้าวไข่เจียว = 470 แคลอรี	
31	ผัดขิง = 515 แคลอรี		66	ข้าวไข่ข้น = 300 แคลอรี	
32	ข้าวราดลาบไก่ = 365 แคลอรี		67	ข้าวผัดหมู = 557 แคลอรี	
33	ผัดวุ้นเส้นใส่ไข่ = 265 แคลอรี		68	ข้าวคลุกกะปิ = 614 แคลอรี	
34	ข้าวราดผัดผักบุ้ง = 450 แคลอรี		69	ผัดซีอิ๊วหมู = 679 แคลอรี	
35	ข้าวผัดเบคอนแฮม = 390 แคลอรี		70	ข้าวกระเพราไข่ดาว = 630 แคลอรี	

ทั้งนี้การคิดหรือปรับหาอาหารทดแทน อาจใช้การคำนวณแคลอรีจากการเลือกใช้วัตถุดิบเพื่อปรุงอาหาร ชนิดต่าง ๆ ดังแสดงในตารางแสดงแคลอรีในอาหารไทย ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่เก็บข้อมูลโดยการนำอาหารชนิดต่าง ๆ มาผ่านกระบวนการทดลอง แล้วคำนวณหาค่าพลังงานต่อปริมาณ 100 กรัม ดังนั้นการคำนวณปริมาณแคลอรีของอาหาร ให้นำน้ำหนักของอาหารที่รับประทานไปเปรียบเทียบกับตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง: ข้าวมันไก่ 100 กรัม ตามตารางด้านล่างให้พลังงาน 199 กิโลแคลอรี (Kcal) ถ้าข้าวมันไก่ที่เราทำหนักประมาณ 300 กรัม ค่าพลังงานของข้าวมันไ้จานนั้นก็คือ $199 \times 3 = 597$ กิโลแคลอรี (Kcal) เป็นต้น (<https://www.easycookingmenu.com/index.php/knowledge/kcal-table>) ดังปรากฏในตาราง

กลุ่มอาหาร	ประเภท/ ชนิดอาหาร/ ค่าพลังงาน(Kcal) ต่อปริมาณอาหาร 100 g				
	เนื้อสัตว์	ถั่ว/ธัญพืช/หัว/ราก/ผลิตภัณฑ์	ผักสด	ผลไม้	เครื่องเทศ
วัตถุดิบ/ อาหารสด	ไข่ไก่ = 160	ข้าวสวย = 141	เห็ดขาง = 197	มะละกอดิบ = 30	กะปิ (จันทบุรี) = 144
	ไข่นกกระทา = 186	ข้าวเหนียวสุกหนึ่ง = 231	สะตอ = 132	กล้วยไข่ = 147	น้ำบูดูเค็ม = 47
	ไข่นกกระทา = 171	ข้าวโพดต้ม = 117	เห็ดลม = 115	กล้วยน้ำว้า = 148	น้ำบูดูหวาน = 203
	ไข่ต้มแดงและตัวอ่อน = 74	ขนมปังปอนด์ = 329	ใบเหลียง = 100	กล้วยหอม = 132	ใบกระวาน = 372
	เนื้อไก่สด = 165	บะหมี่สด = 310	ใบเตย = 55	กล้วยหักมุก = 113	ผักชีราก = 57
	เนื้อเป็ด = 199	บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปพร้อมเครื่องปรุงรสหมู = 454	ใบยี่หระ = 56	เงาะ = 67	ผักชีลูก = 325
	เนื้อวัวสด = 134	เส้นหมี่ = 349	ใบตั้งโอ้ = 20	ชมพู่มะเหมี่ยว = 24	ผงกะหรี่ = 299
	เนื้อวัวติดมัน ทอด = 412	ก๋วยเตี๋ยวจันทบุรีแห้ง = 350	ใบตำลึงยอดอ่อน = 39	ฝรั่ง = 43	ผงพะโล้ = 371
	ตับหมูสด = 117	ก๋วยเตี๋ยวเส้นเล็ก สด = 220	ผักกวางตุ้ง = 14	พุทราไทย = 89	พริกชี้ฟ้าแห้ง = 347
	เนื้อหมูสด = 108	ก๋วยเตี๋ยวเส้นใหญ่ สด = 135	ยอดชะอม = 80	ทุเรียนกระดุม = 134	พริกชี้ฟ้าแห้ง = 364
	ปอดหมูสด = 107	ขนมจีนแป้งสด = 90	ต้นหอม = 34	ทุเรียนก้านยาว = 187	พริกไทยขาว = 380
	มันหมูสด = 714	ขนมจีนแป้งหมัก = 77	ใบบัวบก = 54	ทุเรียนชะนี = 148	ใบมะกรูด = 171
	เลือดหมู = 36	เผือก = 117	เนื้อฟักทอง = 128	ทุเรียนหมอนทอง = 163	มันตาด = 511
	เนื้อกุ้งกุลาดำ = 92	มันแกว = 37	ข้าวโพดอ่อน = 33	ทุเรียนกวน = 340	เมล็ดยี่หระ = 313
	หัวกุ้งกุลาดำ = 120	มันเทศ สีเหลือง = 97	กะหล่ำดอก = 13	มะขามหวาน = 333	ใบสะระแหน่ = 52
	กุ้งฝอยสด = 88	มันฝรั่ง = 73	กะหล่ำปลี = 16	มะขามเทศ = 87	ใบโหระพา = 54

กลุ่มอาหาร	ประเภท/ ชนิดอาหาร/ ค่าพลังงาน(Kcal) ต่อปริมาณอาหาร 100 g				
	เนื้อสัตว์	ถั่ว/ธัญพืช/หัว/ราก/ผลิตภัณฑ์	ผักสด	ผลไม้	เครื่องเทศ
	กุ้งแห้งตัวเล็ก = 263	มันสำปะหลัง = 137	ผักกาดหอม = 27	มะปรางสุก = 53	หอมแดง = 63
	ปลากระบอก = 98	หัวผักกาด (ไชเท้า) สด = 22	ผักกาดขาว = 11	มะเฟือง = 37	อบเชย = 329
	ปลาทราย = 84	หัวผักกาดแห้ง, เค็ม = 47	ผักคะน้า = 31	น้อยหน่า = 98	
	ปลาช่อน = 122	หัวผักกาดแห้ง, หวาน = 131	สะตอ = 132	มะม่วงแก้วดิบ = 76	
	ปลาดุก = 114	แป้งมันสำปะหลัง = 351	ดอกขจร = 78	มะม่วงแก้วสุก = 93	
	ปลาแดง = 120	ถั่วเขียวดิบ = 347	บล็อกโคลี่ = 33	มะม่วงเขียวเสวยดิบ = 87	
	ปลาตะเพียน = 111	ถั่วดำดิบ = 357	ผักกูด = 25	มะม่วงแรดดิบ = 51	
	ปลาตาเดียว = 89	ถั่วแดงดิบ = 332	แครอท = 42	มะม่วงทองดำดิบ = 105	
	ปลาทูสด = 140	ถั่วลิสงดิบ = 538	ถั่วฝักยาว = 39	มะม่วงเขียวเสวยสุก = 82	
	ปลาหูช้าง = 136	ถั่วแระดิบ = 167	ถั่วงอก = 39	มะม่วงอกร่องสุก = 79	
	ปลาหูฉลาม = 110	ถั่วแระต้ม = 184	ถั่วงอกหัวโต = 79	มะละกอดิบ = 24	
	ปลาหูฉลามในน้ำมัน = 218	เนื้อมะพร้าวอ่อน = 73	ถั่วลิสงคั่ว = 58	มะละกอสุก = 53	
	ปลาหูฉลามในน้ำสลัด = 86	เม็ดมะม่วงหิมพานต์คั่ว = 597	บวบ = 18	มังคุด = 82	
	ปลาน้ำดอกไม้สด = 111	เม็ดมะม่วงหิมพานต์อบเนย = 619	คื่นช่าย = 23	ลำไยกะโหลก = 77	
	ปลาเนื้ออ่อน = 80	งาขาวคั่ว = 658	ดอกกุยช่าย = 32	ลิ้นจี่ = 57	
	ปลาทรายสด = 256	งาขาวคั่ว = 697		สละ = 74	
	ปลาสำลีสด = 164	งาดำดิบ = 603		ล้างสาต = 67	
	ปลาไส้ตัน = 75	งาดำอบ = 625		ละมุด = 93	
	ปลาหมอ = 133	ถั่วเหลืองดิบ = 430		ส้มเขียวหวาน = 42	
	ปลาหมึกกล้วย = 88	นมถั่วเหลือง UHT = 72		ส้มโอบางสี = 44	
	ปลาไหล = 87	เต้าหู้หลอด = 46		ลูกจันทน์สุก = 325	

กลุ่มอาหาร	ประเภท/ ชนิดอาหาร/ ค่าพลังงาน(Kcal) ต่อปริมาณอาหาร 100 g				
	เนื้อสัตว์	ถั่ว/ธัญพืช/หัว/ราก/ผลิตภัณฑ์	ผักสด	ผลไม้	เครื่องเทศ
	ปลาสด = 78	เต้าหู้เหลือง = 150		ลูกหว่า = 59	
	ปลาสด = 256	เต้าหู้ทอด = 354			
	ปูทะเล = 117	เต้าหู้ยี้ แ่งขาย = 143			
	ปูม้า = 79	เม็ดบัวแห้ง = 157			
	หอยแมลงภู่ = 53	กระเจี๊ยบต้ม = 165			
	หอยแครง = 81	เมล็ดแปะก๊วย = 191			
	หอยขม = 74				
	หอยโข่ง = 85				
	หอยกะพง = 42				

รูปกิจกรรมปีกศ. 67

 (ร่าง) แนวปฏิบัติการพยาบาลเรื่องการส่งเสริมสุข...

 คลิปวิดีโอ_การป.น้ำหนักตัว เสี่ยงสมบูรณ์

คู่มือการติดตั้งและใช้งานสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล Pregnancy-Fit

สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล "Pregnancy-Fit" คือ ชิ้นงานนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากกระบวนการ Design Thinking 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Empathize ทำความเข้าใจผู้ใช้งาน จากกระบวนการรวบรวมและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 2) Redefine ระบุปัญหาของผู้ใช้งานจริง 3) Ideate การระดมความคิด เพื่อแก้ไขปัญหาการนำความรู้ที่ได้จากการใช้บริการฝากครรภ์ ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน 4) Prototype design การออกแบบและสร้างต้นแบบนวัตกรรม และ 5) Test การทดสอบ ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์/ สตรีที่เคยมีประสบการณ์การตั้งครรภ์ และพยาบาลของหน่วยฝากครรภ์ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของโปรแกรม และนำมาแก้ไขปรับปรุงชิ้นงานให้เหมาะสมแก่กลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ก่อนมีการนำมาใช้จริง

สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล "Pregnancy-Fit" นำ Metaverse มาใช้พัฒนาเป็นชิ้นงานนวัตกรรมของหน่วยฝากครรภ์ ที่เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ เพื่อการควบคุมการเพิ่มของน้ำหนักขณะตั้งครรภ์ให้เป็นไปตามเกณฑ์ ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วน ได้แก่ 1) ความสำคัญและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักตัว การประเมินสถานะน้ำหนักตัวก่อนตั้งครรภ์ รูปแบบและน้ำหนักตัวที่ควรเพิ่มขณะตั้งครรภ์ 2) โภชนาการและการออกกำลังกายสำหรับหญิงตั้งครรภ์ 3) การทบทวนความรู้/ความเข้าใจผ่านเกมส์และคำถามท้ายกิจกรรม และ 4) การสะท้อนคิดร่วมกันของบุคลากร หญิงตั้งครรภ์ และผู้ดูแล ดังนั้นคู่มือการติดตั้ง Pregnancy-Fit ฉบับนี้ จึงถูกจัดทำขึ้น เพื่อใช้อธิบายรายละเอียดและขั้นตอนการใช้งานสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล "Pregnancy-Fit" ประกอบด้วย 1) วิธีการติดตั้งและใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล "Pregnancy-Fit" ผ่าน Platform Spatial 2) ขั้นตอนการสมัครสำหรับผู้ใช้โทรศัพท์มือถือระบบ iPhone และ Android และ 3) รายละเอียดและขั้นตอนการใช้งานสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล "Pregnancy-Fit" อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า "คู่มือการติดตั้ง Pregnancy-Fit" ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งบุคลากรและสตรีตั้งครรภ์ที่ถือการเปิดใช้งานสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลชิ้นนี้ ให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และหากท่านมีข้อสงสัยสามารถรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากทีมผู้วิจัยที่เบอร์โทรศัพท์ 099-1324448

คณะผู้จัดทำ

คู่มือการติดตั้งสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล Pregnancy-Fit

1. การติดตั้ง

สำหรับผู้ที่ใช้ iPhone ให้ดำเนินการดังนี้

- 1.กดเข้าไปที่ App Store
- 2.กดชอ้งค้นหา
- 3.พิมพ์ Spatial
- 4.กดติดตั้ง ซึ่งหลังจากทำการโหลด Spatial ผ่านเมื่อเสร็จแล้ว ท่านสามารถสมัครเพื่อ log in เข้าระบบได้ต่อไป

สำหรับผู้ที่ใช้ Android ให้ดำเนินการดังนี้

- 1.กดเข้าไปที่ google play store
- 2.กดชอ้งค้นหา
- 3.พิมพ์ spatial
- 4.กดติดตั้ง ซึ่งหลังจากทำการติดตั้ง spatial ผ่านเมื่อเสร็จแล้ว ท่านสามารถสมัครเพื่อ log in เข้าระบบต่อไป

2. ขั้นตอนการสมัคร (ท่านสามารถสมัครสมาชิก spatial ได้ทั้ง 2 แบบทั้งคอมพิวเตอร์และสมาร์โฟน ดังนี้)

- 1.เปิดเว็บไซต์ www.spatial.io
- 2.กดที่ "log in"
- 3.ท่านสามารถสมัคร spatial ได้ ผ่าน 5 ช่องทาง
  - 3.1 สมัคร ผ่านบัญชี google (@gmail.com)
  - 3.2 สมัคร ผ่านบัญชี Meta mask (เป็นโปรแกรมที่รับโทเคนบนเชนบล็อกเชน)
  - 3.3 สมัคร ผ่าน Apple (เป็นบัญชีสำหรับคนใช้ apple id หรือบัญชีที่เชื่อมกับ app store)
  - 3.4 สมัคร ผ่าน Microsoft
  - 3.5 ทำการลงทะเบียนใหม่กับ spatial

3) รายละเอียดและขั้นตอนการใช้งานสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล "Pregnancy-Fit"

- 1.หลังจากกดลิงค์เข้าไปโปรแกรมจะพบหน้าแรกของห้องที่ 1 (ห้องให้ความรู้) เริ่มต้น เกี่ยวกับBMIและ